

Határozatok Tára

MICHAL BOBEK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. július 29.¹

C-433/18. sz. ügy

**ML
kontra
OÜ Aktiva Finants**

(a Korkein oikeus [legfelsőbb bíróság, Finnország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a polgári és kereskedelmi ügyekben – 44/2001/EK rendelet – 43. cikk – A hatékony jogorvoslat és a kontradiktórius eljárás elve – Egy másik tagállam bírósága által hozott ítélet végrehajthatóságát megállapító határozat elleni jogorvoslat – A jogorvoslat további vizsgálata céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás”

I. Bevezetés

1. A Harju Maakohus (harju körzeti bíróság, Észtország) észt bíróság az általa 2009. december 7-én hozott ítélettel arra kötelezte ML-t (a továbbiakban: fellebbező), hogy fizessen meg az észt OÜ Aktiva Finants társaság részére 14 838,50 észt koronát (EEK) (hőzzávetőleg 948 eurót). Ezt az ítéletet a Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság, Finnország) a 44/2001/EK rendelet² alapján Finnországban végrehajthatóvá nyilvánította. A fellebbező ezen ítélet ellen a Helsingin hovioikeushoz (helsinki fellebbviteli bíróság, Finnország) fordult jogorvoslatért. Ez a bíróság a jogorvoslat további vizsgálatát megtagadta, emiatt pedig a fellebbező a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Korkein oikeushoz (legfelsőbb bíróság, Finnország) fordult.

2. Finnországban a jogorvoslatok benyújtásának nemzeti rendszeréhez kapcsolódik – az elsőfokú bíróságok által hozott határozatok elleni jogorvoslatok keretében – a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás. Ez az eljárás azon jogorvoslatokra is vonatkozik, amelyek tárgyát valamely elsőfokú bíróság azon végzése jelenti, amely egy másik tagállamban meghozott ítélet 44/2001 rendelet alapján történő végrehajthatóvá nyilvánításáról rendelkezik.

3. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy összeegyeztethető-e a 44/2001 rendelet által bevezetett rendszer keretében a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás a 44/2001 rendelet 43. cikkének (1) bekezdéséből eredő, a mindkét fél számára biztosított hatékony jogorvoslat elvével, illetve hogy egy ilyen eljárás tiszteletben tartja-e a kontradiktórius eljárás szabályait e rendelet 43. cikke (3) bekezdésének megfelelően.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

4. A 44/2001 rendelet 41. cikke szerint:

„A határozatot az 53. cikkben említett alaki követelmények teljesítését követően, a 34. és 35. cikk szerinti felülvizsgálat nélkül nyomban végrehajthatónak kell nyilvánítani. Az a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, az eljárásnak ebben a szakaszában a kérelemre észrevételt nem tehet.”

5. E rendelet 43. cikkének (1)–(3) bekezdése értelmében:

„(1) A végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be.

(2) A jogorvoslatot a III. mellékletben szereplő listán megjelölt bírósághoz kell benyújtani.

(3) A jogorvoslatot a peres eljárási szabályoknak megfelelően kell kezelni [helyesen: elbírálni].”

6. Az említett rendelet 45. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az a bíróság, amelynél a 43. vagy 44. cikk alapján jogorvoslatot nyújtottak be, kizárólag a 34. és 35. cikkben meghatározott okok egyike alapján utasíthatja el vagy vonhatja vissza [helyesen: okok egyike alapján tagadhatja meg a végrehajthatóság megállapítását vagy helyezheti hatályon kívül] a végrehajthatóságot megállapító határozatot. A bíróság késedelem nélkül határozatot hoz.

(2) A külföldi határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.”

B. A finn jog

7. Az oikeudenkäymiskaari (bíróági eljárásról szóló törvény) 25a. fejezete 5. §-ának (1) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság határozata ellen irányuló jogorvoslat esetén a jogorvoslat további vizsgálata céljából annak engedélyezése szükséges.

8. E fejezet 11. §-ának (1) bekezdése a következőképpen szól:

„További vizsgálat céljából engedélyezni kell a jogorvoslatot, amennyiben:

- 1) okkal vonható kétségbe az elsőfokú bíróság által a határozatában megállapított eredmény helyessége;
- 2) az elsőfokú bíróság határozatában foglalt eredmény helyessége nem ítéltető meg a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezése nélkül;
- 3) a hasonló ügyekben releváns jogalkalmazásra tekintettel lényeges, hogy az ügyben engedélyezzék a jogorvoslatot annak további vizsgálata céljából; vagy
- 4) az engedélyezéshez más fontos ok fűződik.”

9. Az említett fejezet 13. §-a értelmében „[a] jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezéséről szóló döntés meghozatala előtt a fellebbviteli bíróság szükség esetén köteles felhívni az alperest, hogy a fellebbezésre írásban nyilatkozzon”.

10. A bírósági eljárásról szóló törvény 25a. fejezete 14. §-ának (1) bekezdése alapján „[a] fellebbviteli bíróság a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének kérdéséről írásbeli eljárás során határoz az elsőfokú bíróság határozata, a fellebbezés, az esetleges ellenkérelem és szükség esetén az eljárás egyéb anyaga alapján”.

11. E fejezet 17. §-a szerint, amennyiben a jogorvoslatot nem engedélyezik annak további vizsgálata céljából, az elsőfokú bíróság határozata hatályban marad, és a [jogorvoslatot elutasító] határozatnak ismertetnie kell a felek kérelmeit és válaszait.

12. Az említett fejezet 18. §-a szerint a jogorvoslatot engedélyezik, amennyiben három tagból álló bírósági tanács esetén legalább a tanács egyik tagja támogatja az engedélyezést. Ugyanakkor egy tagból álló bírósági tanács esetén is lehetséges a további vizsgálat céljából történő engedélyezés.

13. Amennyiben a jogorvoslatot engedélyezik, és a fellebbezési ügy tárgyalása a fellebbviteli bíróság előtt folytatódik, a bírósági eljárásról szóló törvény 26. fejezetének 1. §-a szerint a fellebbviteli bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy meg kell-e, illetve hogyan kell megváltoztatni az elsőfokú bíróság határozatát. Ugyanezen fejezet 3. §-a értelmében az alperest fel kell hívni, hogy a fellebbviteli bíróság által meghatározott határidőn belül írásban nyilatkozzon a fellebbezésre, kivéve, ha az ellenkérelem benyújtására már a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének tárgyalásakor felszólították vagy, ha a nyilatkozattételre való felhívás nyilvánvalóan sürgős.

III. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14. A fellebbező egy természetes személy, aki állítása szerint 2007. november 26. óta Finnországban rendelkezik lakóhellyel. A 2009. december 7-én hozott ítéletével a Harju Maakohus (harjui körzeti bíróság) arra kötelezte őt, hogy fizessen meg az Aktiva Finants részére 14 838,50 EEK-t (hozzávetőleg 948 eurót).

15. A 44/2001 rendelet értelmében, illetve az Aktiva Finants kérelmére a Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság) Finnországban végrehajthatóvá nyilvánította a fellebbező ellen 2009. december 7-én hozott ítéletet.

16. Miután tudomást szerzett a végzésről, a fellebbező fellebbezést nyújtott be a Helsingin hovioikeushoz (helsinki fellebbviteli bíróság) és a Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság) végzésének teljes terjedelmében történő hatályon kívül helyezését kérte. A fellebbező a Helsingin hovioikeushoz (helsinki fellebbviteli bíróság) benyújtott fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az ész ítéletet a távollétében hozták meg, valamint hogy részére sem keresetlevelet, sem annak megfelelő egyéb iratot nem kézbesítettek határidőben és oly módon, hogy az alapján az ügyben ellenkérelmet tudott volna készíteni. A fellebbező arra is hivatkozott, hogy az eljárásról csak akkor szerzett tudomást, amikor a Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság) a végrehajthatóvá nyilvánításról rendelkező végzést kézbesítette számára. A fellebbező egyébiránt azt az álláspontot képviseli, hogy az ész bíróságnak a jelen ügyben nincs joghatósága, mivel a fellebbező 2007. november 26. óta Finnországban rendelkezik lakóhellyel. A fellebbező a kifogásai alátámasztásaként a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkére is hivatkozott.

17. A Helsingin hovioikeus (helsinki fellebbviteli bíróság) a fellebbező által benyújtott jogorvoslat további vizsgálatát megtagadta, ezért a fellebbezés elbírálása lezárult.

18. A fellebbező a kérdést előterjesztő bíróság előtt a Helsingin hovioikeus (helsinki fellebbviteli bíróság) végzése elleni fellebbezés engedélyezését kérte, amelyet az 2017. január 24-én jóváhagyott. A Korkein oikeushoz (legfelsőbb bíróság) benyújtott fellebbezésében indítványozta, hogy a Helsingin hovioikeus (helsinki fellebbviteli bíróság) végzését helyezték hatályon kívül, a benyújtott jogorvoslatának további vizsgálatát engedélyezzék, a jogorvoslat vizsgálatának ügyét pedig utalják vissza e bírósághoz.

19. Ebben a körben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy azt kell meghatároznia, hogy a jogorvoslat további vizsgálata céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás alkalmazható-e abban az esetben, ha a jogorvoslat tárgyát az elsőfokú bíróság azon végzése jelenti, amely egy másik tagállamban meghozott ítélet 44/2001 rendelet alapján történő végrehajthatóvá nyilvánításáról rendelkezik. Hozzáteszi, hogy arról is döntenie kell, hogy a jogorvoslat további vizsgálata céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás összeegyeztethető-e a 44/2001 rendelettel, pontosabban a kontradiktórius eljárásnak az e rendelet 43. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelményével.

20. E körülmények között a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság, Finnország) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Összeegyeztethető-e a jogorvoslatok benyújtásának nemzeti rendszerében a jogorvoslatok további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás a 44/2001 rendelet 43. cikkének (1) bekezdésében mindkét fél számára biztosított hatékony jogorvoslatok további vizsgálatával, ha a jogorvoslatot az elsőfokú bíróság olyan határozata ellen nyújtják be, amely valamely ítélet 44/2001 rendelet szerinti elismerésére vagy végrehajtására vonatkozik?
- 2) Teljesülnek-e a jogorvoslatok további vizsgálata céljából történő engedélyezésére irányuló eljárásban a 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdése értelmében vett kontradiktórius eljárásra vonatkozó feltételek, amennyiben az alperest a benyújtott jogorvoslatra vonatkozóan nem hallgatják meg a jogorvoslat engedélyezéséről való döntéshozatalt megelőzően? Teljesülnek-e ezen feltételek, amennyiben az alperest meghallgatják a jogorvoslat engedélyezéséről való döntéshozatalt megelőzően?
- 3) Van-e jelentősége az értelmezés során azon körülménynek, hogy a jogorvoslatot benyújtó nem csak a végrehajtást kérelmező, illetve az a fél lehet, akinek a kérelmét elutasították, hanem az a fél is, akivel szemben a végrehajtást kérelmezték és e kérelemnek helyt adtak?”

21. A finn kormány és az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket és vett részt a 2019. május 15-én tartott tárgyaláson.

IV. Értékelés

22. A jelen indítvány felépítése a következő. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés keretében a 44/2001 rendelet által bevezetett rendszer, valamint a fellebbezés szakaszában a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló finn eljárás vizsgálata alapján annak megállapítására jutok, hogy e rendelet 43. cikke – bizonyos feltételek mellett – lehetővé tesz egy ilyen eljárást (A). Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés keretében – amelyekkel együttesen fogok foglalkozni – a kontradiktórius eljárás elve terjedelmének vizsgálatát követően úgy vélem, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás nem sérti a kontradiktórius eljárás elvét (B).

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

23. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni a Bíróságtól, hogy összeegyeztethető-e a finn rendszer által előírt, a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás a hatékony jogorvoslatoknak a 44/2001 rendelet 43. cikkének (1) bekezdéséből eredő elvével.

1. A 44/2001 rendelet által bevezetett rendszer

24. A kölcsönös bizalom elve értelmében, valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény³ összhangban, amelyet az újabb tagállamoknak az ezen egyezményhez való csatlakozására vonatkozó későbbi egyezmények módosítottak,⁴ a jelen ügyben alkalmazandó⁵ 44/2001 rendelet célja a határozatok elismerésének és végrehajtásának gyorsabbá és egyszerűbbé tétele. Ez a másodlagos jogi aktus egyszerűsíti az eljárási szabályokat, így a tagállamokban hozott határozatokat automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerik, emellett az egyik tagállamban hozott határozat más tagállamban történő végrehajtására szolgáló eljárásnak hatékonynak és gyorsnak kell lennie.⁶

25. Mindazonáltal a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás – tekintettel a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében taxatíve felsorolt végrehajtást kizáró okokra – a másik tagállamban hozott határozat vizsgálatát is lehetővé teszi. A végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás így két külön szakaszból áll.

26. Az *első* szakaszban a 44/2001 rendelet 41. cikkének megfelelően, az egyik fél a valamely másik tagállamban hozott határozat végrehajtását kéri egy nem kontradiktórius eljárás keretében. Ebben a szakaszban a végrehajtás elutasításának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okai vizsgálatára sem a felek kérelmére, sem pedig hivatalból nem kerülhet sor. Amennyiben a végrehajtás elrendelésére irányuló kérelmet a benyújtására jogosult fél a hatáskörrel rendelkező bírósághoz vagy hatósághoz nyújtja be, és az megfelel a formai követelményeknek, a megkeresett bíróság vagy hatóság köteles e kérelemnek helyt adni. Az említett rendelet (17) preambulumbekkezdése értelmében a végrehajthatóságot megállapító nyilatkozat kibocsátására ezért „gyakorlatilag automatikusan” kerül sor.

27. A *második* szakaszban a 44/2001 rendelet 43. cikke előírja annak lehetőségét, hogy a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen jogorvoslatot nyújtsanak be. E rendelet 44. cikke szerint a jogorvoslat tárgyában hozott határozat maga is megtámadható az egyes tagállamoknak az említett rendelet IV. mellékletében meghatározott speciális jogorvoslataival. A 44/2001 rendelet 43. cikkében szereplő jogorvoslatot megindíthatja – amennyiben a végrehajthatóságot megállapító határozatot elutasították az első szakaszban – a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást kezdeményező fél, valamint az a fél, aki ellen a végrehajtást kezdeményezték. A 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdése értelmében ez a második szakasz – szemben az elsővel – kontradiktórius.

28. Az említett rendelet 43. cikke szerinti rendszer ugyanakkor nem annyira világos, mint amennyire az előző pontból az következne.

³ HL 1998. C 27., 1. o.

⁴ A továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény.

⁵ Mivel az eljárást 2015. január 10-ét megelőzően kezdeményezték az észti bíróság előtt, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 66. cikke (1) bekezdése értelmében az időbeli hatály szempontjából a jelen ügyre továbbra is a 44/2001 rendeletet kell alkalmazni.

⁶ Lásd a 44/2001 rendelet (16) és (17) preambulumbekkezdését. Lásd továbbá: 2006. december 14-i ASML-ítélet (C-283/05, EU:C:2006:787, 23. pont).

29. Már a megfogalmazás szintjén is jelentkeznek bizonytalanságok. Így, tekintettel az uniós jogalkotó által a 44/2001 rendelet különböző nyelvi verzióiban alkalmazott kifejezések sokféleségére, nehézséget okoz annak meghatározása, hogy ez a jogalkotó e rendelet 43. cikkében egy „jogorvoslat” vagy egy „fellebbezés” bevezetését célozta-e.⁷

30. Rendszerszinten azonban a végrehajtási eljárás két szakasza valójában nem feleltethető meg az elsőfokú eljárás és a fellebbezés közötti különbségtételnek. A végrehajtás elrendelésére irányuló kérelem feltételez egy formai vizsgálatot, és ebben a szakaszban a 44/2001 rendelet semmilyen formában nem teszi lehetővé a végrehajtás elutasításának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okainak vizsgálatát. Szigorú értelemben véve tehát nem egy elsőfokú eljárásról van szó. Az e rendelet 43. cikkében szereplő jogorvoslat keretében ugyanis – amennyiben e cikk egyik rendelkezése sem korlátozza azon okokat és érveket, amelyekre az elsőfokú határozat ellen irányuló jogorvoslat alátámasztásaként hivatkozhatnak – az a bíróság, amelynél jogorvoslatot nyújtottak be, kizárólag az említett rendelet 34. és 35. cikkében meghatározott okok egyike alapján utasíthatja el vagy vonhatja vissza a végrehajthatóságot megállapító határozatot.⁸ Szigorú értelemben véve tehát nem egy fellebbezési eljárásról van szó.

31. Ahogyan az a 44/2001 rendelet III. mellékletében szereplő listából következik, ugyanezek a bizonytalanságok figyelhetők meg azon bíróságok megjelölésében is, amelyeknél az e rendelet 43. cikkének (2) bekezdése szerinti jogorvoslat kezdeményezhető. E melléklet olvasatából következik, hogy a tagállamok által kijelölt bíróságok eléggé heterogének, nemcsak formális értelemben (értve ez alatt az érintett bíróság formális szintjét a nemzeti rendszerben, amely egyaránt magában foglalja az elsőfokú és a fellebbviteli bíróságokat), hanem eljárási szempontból is (közvetlenül a fellebbviteli bírósághoz való fordulás, vagy közvetetten, az elsőfokú bíróság által, illetve különböző bíróságokhoz való fordulás aszerint, hogy a jogorvoslatot az alperes vagy a felperes kezdeményezi).

32. E bizonytalanságok ellenére is világos azonban, hogy a kijelölt bíróságok előtti eljárásoknak a 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdése értelmében legalább három feltételnek kell megfelelniük.

33. Először is, ahogyan azt a Bizottság is kiemelte az írásbeli észrevételeiben, e rendelet 43. cikke feltétel nélkül biztosítja a két fél azon jogát, hogy a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat ellen jogorvoslatot nyújtsanak be.

34. Másodszor, a 44/2001 rendelet 43. cikkében bevezetett jogorvoslati eljárás legfőbb célja, hogy lehetővé tegye a végrehajtás elutasításának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okainak vizsgálatát,⁹ amelyek megghiúsíthatják a másik tagállamban hozott ítélet végrehajtását.

35. Harmadszor, a rendelet 44/2001 43. cikkében szereplő jogorvoslat módjait illetően e rendelkezést az alapjogok fényében kell értelmezni, ideértve különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második albekezdését.¹⁰ Az ilyen jogorvoslatnak következésképpen hatékonnak kell lennie.

⁷ A 44/2001 rendelet egyes nyelvi verzióiban, mint például a spanyol, a francia vagy az olasz nyelvűekben, e másodfokú bírósági eljárás vonatkozásában a „jogorvoslat” kifejezés alkalmazására került sor, amely egy elsőfokú eljárást sugall, ez pedig *funkcionálisan* illeszkedik e rendelet szerkezetéhez. Más nyelvi verziókban ezzel szemben a „fellebbezés” fogalma szerepel, ahogyan azt az angol („appeal”) és a cseh („opravný prostředek”) nyelvű verziók is tanúsítják, amelyek egy másodfokú eljárásra utalnak, azon ténynek megfelelően, hogy *formálisan* gyakran egy másodfokú bíróságról van szó.

⁸ A 44/2001 rendelet 45. cikke értelmében.

⁹ Megjegyzem e tekintetben, hogy bár az 1215/2012 rendelet eltörölte a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárást, ahogyan azt az 1215/2012 rendelet 45. és 46. cikke is tanúsítja, a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okok ellenőrzésének a törlésére nem került sor.

¹⁰ Lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 11-i A ítélet (C-112/13, EU:C:2014:2195, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), tekintettel arra, hogy a végrehajthatóságot megállapító nyilatkozat vitatására vonatkozó, a 44/2001 rendelet 43. cikke szerinti jogorvoslati eljárást a Charta 51. cikke értelmében az uniós jog végrehajtásának kell tekinteni (2012. június 13-i GREP-végzés [C-156/12, nem tették közzé, EU:C:2012:342, 31. pont]).

2. A jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló finn eljárás

36. A Bíróság rendelkezésére álló iratokból, valamint a finn kormány által a tárgyalás során adott magyarázatból következik, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás a következő jellegzetességekkel bír.

37. Ez az eljárás az elsőfokú bíróságok határozata ellen irányuló valamennyi fellebbezési eljárás során alkalmazandó – bizonyos büntetőügyek kivételével – valamennyi peres és nemperes ügyben. Ahogyan azt a finn kormány is jelezte, a 44/2001 rendelet által előírt jogorvoslat keretében az szintén alkalmazandó.

38. A fellebbviteli bíróság előtti jogorvoslat ezért két szakaszból áll. A fellebbviteli bíróság elsőként azt határozza meg a jogszabály által előírt okokra tekintettel, hogy teljesülnek-e a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének a feltételei. Ezt követően adott esetben folytatódik az eljárás, és a fellebbviteli bíróság a jogorvoslat egészét vizsgálja meg.

39. A fellebbezés első szakasza keretében a fellebbezőnek az eljárást kezdeményező kérelmében pontosítania kell azon indokokat és bizonyítékokat, amelyekre az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezése iránti kérelem alátámasztásaként hivatkozik. Az eljárást kezdeményező kérelmében meg kell jelölnie azt az okot, illetve azon érveket is, amelyek alapján a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezését jóvá kell hagyni.

40. Ez alapján a fellebbviteli bíróságnak hivatalból meg kell vizsgálnia a bírósági eljárásról szóló törvény 25a. fejezete 11. §-ának (1) bekezdésében szereplő azon négy okot, amelyek a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezését igazolják. Ehhez figyelembe veszi az elsőfokú bíróság határozatát, az eljárást kezdeményező kérelmet és az ügy iratait, ideértve a külföldi ítéletet, valamint a 44/2001 rendelet 54. cikke értelmében szolgáltatandó elemeket.

41. Amennyiben az engedélyezés okainak egyike megvalósul, és legalább a fellebbviteli bíróság egyik tagja támogatja az engedélyezést, a fellebbviteli bíróságnak engedélyeznie kell a jogorvoslat további vizsgálatát, anélkül, hogy e tekintetben bármilyen diszkrecionális jogkörrel rendelkezne. Nem kerülhet sor az engedélyezés megadására, ha nyilvánvaló, hogy az engedélyezés négy oka közül egyik sem alkalmazható.

3. A jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás és a tényleges érvényesülés elve

42. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a vonatkozó európai uniós szabályozás hiányában – az eljárási autonómia elve értelmében – az egyes tagállamok feladata azon eljárás szabályainak meghatározása, amely az uniós jog közvetlen hatályából eredően a polgárokat megillető jogok védelmének biztosítására irányul.¹¹

43. Ami a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezését illeti a jelen ügyben, a finn kormány észrevételeiből következik, hogy a nemzeti jogalkotó kettős célból vezette be ezt az eljárást. Egyrészt a fellebbviteli bíróságok munkaterhének növekedésével, illetve az eljárások időtartamának ebből eredő meghosszabbodásával kívánt szembeszállni. Másrészt azon követelményre kívánt választ adni, hogy a jogorvoslatok elbírálására egy hatékony, a felek jogainak védelmét biztosító eljárás keretében kerüljön sor. Így ez az eljárás figyelembe veszi a fellebbviteli bíróság elé utalt ügy természetét annak érdekében, hogy egy egyszerűbb eljárás keretében lehessen elbírálni azon ügyeket, amelyek esetében a fellebbviteli bíróság általi vizsgálatot nem támasztják alá a jogorvoslatot kezdeményező jogi védelméhez, illetve az ügy általános érdekéhez fűződő megalapozott okok.

¹¹ Lásd: 2005. november 8-i Leffler ítélet (C-443/03, EU:C:2005:665, 49. pont).

44. Véleményem szerint semmilyen kételyt nem vet fel azon célok legitim jellege, amelyek végső soron az eljárások gyorsaságát és a bírósági erőforrások jobb elosztását fejezik ki.¹²

45. Ugyanakkor állandó az ítélkezési gyakorlat abban a tekintetben, hogy a tagállamok által meghatározott szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló jellegű, a belső jogrendből eredő jogok védelmére vonatkozóak (egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy nem nehezíthetik meg túlzottan az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve).¹³

46. Mivel a jelen esetben úgy tűnik, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó finn eljárás az elsőfokú bírósági ítéletek ellen irányuló valamennyi jogorvoslatra alkalmazandó peres vagy nemperes ügyekben, az *egyenértékűség* elvére vonatkozó felvetést eleve figyelmen kívül lehet hagyni.

47. A *tényleges érvényesülés* elvét illetően meg kell határozni, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás lehetetlenné teszi-e vagy túlzottan megnehezíti-e a 44/2001 rendelet 43. cikkében rögzített jogorvoslat gyakorlását.

48. Előzetesen és általánosságban meg kell jegyezni, hogy a *tényleges érvényesülés* elve nem tartalmaz a Charta által biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jogból származó követelményeken túlmenő követelményeket.¹⁴ Márpedig ez a jog nem minősül abszolút előjognak. Így a Bíróság – kifejezetten az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatára alapozva – már megállapította, hogy a bírósághoz való jog¹⁵ – amelynek sajátos megnyilvánulását képezi a bírósághoz fordulás joga – nem feltétlen jog, és hallgatólagosan elfogadott korlátozások tárgya lehet, hiszen jellegénél fogva az állam szabályozását igényli, amely ebben a tekintetben bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkezik. A Bíróság véleménye szerint e korlátozások nem szűkíthetik a jogalanyok számára nyitva álló hozzáférést oly módon vagy olyan mértékben, hogy az a bírósághoz való joguk lényegét érintse. Végül e korlátozásoknak jogszerű cél elérésére kell irányulniuk, és észszerű arányosságnak kell fennállnia az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között.¹⁶

49. A jelen esetben úgy tűnik, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás az alapügyben tiszteletben tartja a *tényleges érvényesülés* elvét, feltéve egyrészt, hogy lehetővé teszi a végrehajtás elutasítása okainak figyelembevételét, illetve másrészt, hogy az engedélyezés megtagadására vonatkozó esetleges határozat kellően indokolt.

12 Az Emberi Jogok Európai Bírósága már eljár az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 6. és 13. cikkének, valamint a fellebbezési és a felülvizsgálati szintű jogorvoslatok szűrési mechanizmusainak az összeegyeztethetősége tekintetében. Az EJEB visszatérően úgy ítélte meg, hogy az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés joga korlátozható, azzal a feltétellel, hogy ezek a korlátozások nem sértik az ezen egyezmény 6. cikkében szereplő alapelvet, illetve hogy törvényes célt követnek. E tekintetben az EJEB törvényesnek tekintette az igazságszolgáltatás megbízható működéséhez és az igazságügyi hatóságok elárasztásának megelőzéséhez kapcsolódó célokat (EJEB, 1995. július 13., Tolstoy Miloslavsky kontra Egyesült Királyság [CE:ECHR:1995:0713JUD001813991, 61. §]; 2001. október 11., Rodríguez Valín kontra Spanyolország, [CE:ECHR:2001:1011JUD004779299, 22. §]; 1997. december 19., Brualla Gómez de la Torre kontra Spanyolország [CE:ECHR:1997:1219JUD002673795, 36. §]).

13 A polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés tekintetében lásd: 2005. november 8-i Leffler ítélet (C-443/03, EU:C:2005:665, 50. pont); 2016. november 9-i ENEFI-ítélet (C-212/15, EU:C:2016:841, 30. pont).

14 Lásd: 2018. szeptember 26-i Belastingdienst kontra Toeslagen ítélet (a fellebbezés felfüggesztő hatálya) (C-175/17, EU:C:2018:776, 47. pont); 2018. szeptember 26-i Staatssecretaris van Veiligheid en justitie ítélet (a fellebbezés felfüggesztő hatálya) (C-180/17, EU:C:2018:775, 43. pont).

15 Amely jog nem tévesztendő össze a többfokú bírósági eljáráshoz való joggal. E tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a *tényleges bírói jogvédelem* elve a bírósághoz való fordulás jogát, nem pedig a többfokú bírósági eljárást biztosítja a magánszemélynek (2011. július 28-i Samba Diouf ítélet [C-69/10, EU:C:2011:524, 69. pont]).

16 Lásd: 2010. november 16-i Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert kontra Bizottság végzés (C-73/10 P, EU:C:2010:684, 53. pont, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatát).

50. Először is arról szükséges meggyőződni, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás nem sérti-e a 44/2001 rendelet 43. cikkében meghatározott jogorvoslat célját, azaz a másik tagállamban meghozott ítélet végrehajtásának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő elutasítási okai fennállásának a vizsgálatát. Jóllehet egyedül a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik annak vizsgálata, hogy a finn jog lehetővé teszi-e a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás keretében ezen okok figyelembevételét, a soron következő pontok célja, hogy ebben a körben némi iránymutatásul szolgáljanak.

51. E tekintetben úgy vélem, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének a bírósági eljárásról szóló törvény 25a. fejezete 11. §-ának (1) bekezdésében megjelölt okai lehetővé teszik a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkének a figyelembevételét.

52. Közelebbről ugyanis úgy tűnik, hogy a végrehajtás elutasításának az uniós jogalkotó által a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében meghatározott okai a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezése első és negyedik okának feleltethetők meg, amelyek szerint a jogorvoslatot a további vizsgálata céljából engedélyezni kell, ha okkal vonható kétségbe az elsőfokú bíróság által a határozatában megállapított eredmény helyessége, vagy ha az engedélyezéshez más fontos ok fűződik.

53. Ennélfogva a fellebbviteli bíróság már a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás keretében meggyőződhet majd arról, hogy a 44/2001 rendelet 43. cikkére alapozott jogorvoslat keretében a végrehajtás elutasításának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okai szükségessé teszik-e a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelem tárgyában hozott határozat kimerítő vizsgálatát.

54. Másodszor, a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás kialakítására – jóllehet eljáráshatékonysági szempontok miatt – látszólag úgy került sor, hogy az lényegében már ebben a szakaszban lehetővé tegye az elsőfokú határozatban megállapított eredmény helyességének az értékelését.

55. A jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás – a finn jog által előírt formájában – ugyanis nem egy olyan előzetes szűrőhöz hasonlítható, amely a fellebbezés *elfogadhatóságának* a vizsgálatát célozná. Ahogyan azt a finn kormány is kiemelte, a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének szakaszában a fellebbviteli bíróság azt vizsgálja – különösen az elsőfokú határozatra és az ügy irataira tekintettel –, hogy okkal kétségbe vonható-e az elsőfokú bíróság által a határozatában megállapított eredmény helyessége. A fellebbviteli bíróság által az ebben a szakaszban elfogadott értékelés tehát bár rövid, sokkal inkább egy olyan előzetes vizsgálatra hasonlít, amely magának az elsőfokú határozatnak az *érdemére* irányul.¹⁷

56. Egyébiránt, bár a hatékony jogorvoslathoz való jog magában foglalja az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét, az ugyanakkor nem foglalja magában az egyforma eljáráshoz való automatikus hozzáférést, még akkor is, ha a jogorvoslat megtagadására kerül sor. Márpedig úgy tűnik, hogy lényegében csak abban az esetben kerül sor a jogorvoslat további vizsgálatának a megtagadására, ha a fellebbviteli bíróság valamennyi tagja számára nyilvánvaló, hogy a jogorvoslat megalapozatlan. A finn kormány szerint ugyanis a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének okait rugalmasan, a jogorvoslat további vizsgálatának engedélyezését kérelmező félre kedvező módon kell

¹⁷ A jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére vonatkozó eljárás ebből a szempontból összehasonlítható a kereset benyújtásának engedélyezése iránti kérelemmel, amely a 2018. március 15-i North East Pylon Pressure Campaign és Sheehy ítélet (C-470/16, EU:C:2018:185) alapjául szolgáló ügy tárgyát is képezte.

értelmezni.¹⁸ Kizárólag a nyilvánvalóan megalapozatlan jogorvoslat esetében lehetséges azt megtagadni a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének a szakaszában. Minden más esetben, azt követően, hogy a fellebbviteli bíróság azt engedélyezte, végeredményben a jogorvoslat kimerítő vizsgálatára kerül sor.

57. Harmadszor, az alapügy szerinti eljárás csak abban az esetben egyeztethető össze a 44/2001 rendelet 43. cikkével, ha kellően megindokolják az engedélyezés elutasításának az okait.

58. A tárgyalás során a finn kormány és a Bizottság közötti jelentős véleménykülönbségre derült fény e kérdést illetően. A finn kormány azt állította, hogy az ilyen határozatot a bírósági eljárásról szóló törvény értelmében meg kell indokolni, míg a Bizottság – ugyanezen törvényre alapozva – arra hivatkozott, hogy nem szükségszerűen ez a helyzet.

59. Nem a Bíróság feladata, hogy a nemzeti jog helyes értelmezésével kapcsolatos ezen két ellentétes álláspont vonatkozásában ítékezzen, az viszont igen, hogy meghatározza az uniós jogból eredő követelményeket. Márpedig az uniós jog megköveteli, hogy a határozatokat – mint például a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének az elutasítását – kötelezően indokolják meg.

60. Az indokolási kötelezettség mindenekelőtt és általánosságban annak kettős funkciójával igazolható. Az érdekelték számára lehetővé teszi az okok megismerését, amelyek a bírót valamely határozat elfogadására vezették, illetve a bíró számára – akihez e határozat ellen jogorvoslattal fordulhatnak – lehetővé teszi, hogy a bírósági felülvizsgálathoz kellő adattal rendelkezzen.¹⁹ Ebben a körben a Bíróság már megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy minden bírósági határozatot indokoljanak annak érdekében, hogy az alperesnek lehetősége legyen megtudni, hogy miért lett pervesztes, és hogy az ilyen határozattal szemben hatékony és tényleges jogorvoslattal élhessen.²⁰

61. Márpedig, abban az esetben, ha a fellebbviteli bíróság nem köteles – különösen a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének megtagadása esetén – a határozatát megindokolni, leginkább csak elméleti jellegű a finn jog által előírt azon lehetőség, hogy a megtagadásra vonatkozó határozat ellen jogorvoslattal forduljanak a legfelsőbb bírósághoz. Indokolás hiányában legalábbis nehézségbe ütközne a fellebbviteli bíróság határozatának hatékony vitatása, illetve a legfelsőbb bíróság számára lehetetlenné válna, hogy értékelje a határozat megalapozottságát.

62. Az indokolási kötelezettség továbbá különösen alapvető fontosságú a 44/2001 rendelet által bevezetett jogorvoslati rendszer keretében a fellebbezés során hozott határozat esetén. Így egyrésztől emlékeztetni kell arra, hogy nem vonatkozik indokolási kötelezettség a végrehajthatóságot megállapító nyilatkozat iránti kérelemre vonatkozóan *első fokon* elfogadott határozatra. Másrésztől úgy tűnik, hogy Finnországban – más tagállamokhoz hasonlóan – a fellebbezés során hozott valamely határozat elleni, a *legfelsőbb bíróság előtti jogorvoslatra* szintén vonatkozik egy előzetes eljárásra bocsátási rendszer.

18 Egyébiránt úgy tűnik, hogy a bírósági eljárásról szóló törvény 25a. fejezete 18. §-ából az következik, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére sor kerül, ha a három tagból álló bírósági tanácsból legalább az egyik tag támogatja az engedélyezést.

19 Lásd többek között: 2012. november 15-i Tanács kontra Bamba ítélet (C-417/11 P, EU:C:2012:718, 49. pont).

20 Lásd: 2012. szeptember 6-i Trade Agency ítélet (C-619/10, EU:C:2012:531, 53. pont).

63. Ennek eredményeként a 44/2001 rendelet 43. cikkében szereplő jogorvoslat eredményeképpen elfogadott határozat az első (és potenciálisan egyben az utolsó) határozat, amelyben teljeskörűen figyelembe kell venni a végrehajtás elutasításának az e rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okait. Nem képzelhető el, hogy valamelyik fél anélkül vehesse igénybe az említett rendelet által biztosított lehetőségeket a valamely másik tagállamban meghozott ítélet végrehajtásának megakadályozása érdekében, hogy egy indokolt határozat címzettje lenne.²¹

64. Végül az a tény, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárás a jelen esetben a fellebbezési szakaszra vonatkozik, meghatározó jelentőségű az indokolási kötelezettséget illetően. Tekintettel ugyanis e körülményre, az Emberi Jogok Európai Bírósága – egyébiránt teljesen észszerű – azon álláspontja, amely szerint *a felülvizsgálat szakaszában* egy előszűrési eljárás keretében elfogadott határozatot (a legfelsőbb bíróságok előtti „második fellebbezés”, amely általában jogkérdésekre korlátozódik) nem kell szükségszerűen megindokolni,²² értelemszerűen nem vonatkoztatható a fellebbezés szakaszában a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárásra, abban az esetben, ha az valójában egy olyan *elsőfokú jogorvoslatot* jelent, amely lehetővé teszi a más tagállamban hozott ítélet végrehajtása elutasítási okainak a figyelembevételét.

65. Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságra tartozik annak vizsgálata, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezését megtagadó határozatokat kötelező-e megindokolni. Abban az esetben, ha a legfelsőbb bíróságot nem kötné ilyen kötelezettség, az engedélyezésre irányuló eljárás véleményem szerint összeegyeztethetetlen lenne a 44/2001 rendelet 43. cikkével. Ha bebizonyosodna ugyanis, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló eljárást a 44/2001 rendelet által meghatározott rendszer sajátosságainak figyelmen kívül hagyásával vezették be a jogorvoslatok előterjesztésének nemzeti rendszerébe, úgy ez a körülmény ezen eljárás mechanikus alkalmazásához vezetne, amely nehezen lenne összeegyeztethető a 44/2001 rendelet követelményeivel.

66. Mindezen megfontolásokra tekintettel úgy vélem, hogy a 44/2001 rendelet 43. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárást, feltéve érdemi szempontból, hogy hivatkozni lehet a végrehajtás elutasításának a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okaira, és azokat figyelembe lehet venni a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének az okai címén, illetve eljárási szempontból, hogy a jogorvoslat további vizsgálatának megtagadására vonatkozó határozatokat kötelezően meg kell indokolni.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésről

67. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló azon eljárás, amelyben nem hallgatják meg az alperest, illetve a jogorvoslatot nem kezdeményező másik felet, összeegyeztethető-e a kontradiktórius eljárás 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdése szerinti elvével?

²¹ Az a tény is megerősíti annak fontosságát, hogy [az érintett fél] indokolt határozat címzettje legyen, hogy a 44/2001 rendelet 44. cikke és IV. melléklete együttes olvasatából következően a tagállamok nem kötelesek az e rendelet 43. cikkében szereplő jogorvoslat eredményeképpen meghozott határozat elleni jogorvoslat előírására.

²² Lásd: az EJEB elfogadhatósággal kapcsolatos határozatai, 1999. március 9., Immeuble groupe Kosser részvénytársaság kontra Franciaország (CE:ECHR:1999:0309DEC003874897); 2003. január 28., Burg és társai kontra Franciaország (CE:ECHR:2003:0128DEC003476302); 2005. szeptember 6., Glender kontra Svédország (CE:ECHR:2005:0906DEC002807003).

68. A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdését úgy értem, mint amely azon körülmény következményeinek a meghatározását célozza, amely szerint e rendelet 43. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy nemcsak a végrehajtást kérő, hanem az a fél is benyújthat jogorvoslatot, akivel szemben a végrehajtást engedélyezték.

69. Ebből következően ez a két kérdés lényegében ugyanarra irányul, azaz annak meghatározását célozzák, hogy az alapügyben szereplő eljárás összeegyeztethető-e a 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdésével. Így tehát e kérdések együttes vizsgálatát javaslom.

70. Mindenekelőtt nem látom be, hogy egy ilyen eljárás, amely – az igazságszolgáltatás megfelelő működését szolgáló jogos okokból – elsősorban a nyilvánvalóan megalapozatlan jogorvoslatok gyors elbírálásának lehetővé tételét szolgálja, miért lenne összeegyeztethetetlen a kontradiktórius eljárás elvével.

71. A 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdése ugyanis egyértelműen úgy rendelkezik, hogy a jogorvoslatot a peres eljárási szabályoknak megfelelően kell elbírálni, meg kell azonban állapítani, hogy az uniós jogalkotó nem részletezte jobban az eljárás kontradiktórius jellegéhez fűződő követelményeket. Következésképpen a jogorvoslati eljárás kialakítása a tagállamok eljárási autonómiájának körébe tartozik, feltéve, hogy tiszteletben tartják a kontradiktórius eljárás elvét, amelyet a 44/2001 rendelet által bevezetett végrehajthatóvá nyilvánítási rendszer sajátosságaira tekintettel kell értelmezni.

72. A kontradiktórius eljárás elve alapvető fontossággal bír a 44/2001 rendelet által a bírósági határozatoknak az Unión belüli szabad mozgása biztosítása érdekében bevezetett rendszer keretében. Ahogyan ugyanis arra már a korábbiakban is utaltam,²³ a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás azt célozza, hogy a kérelmező számára egyszerűen és gyorsan, egy nemperes eljárás keretében²⁴ tegyék lehetővé a valamely másik tagállamban – a szükséges garanciák mellett – meghozott ítélet végrehajthatóvá nyilvánítását.²⁵ Mivel azonban az „elsőfokú” eljárás nem kontradiktórius, az uniós jogalkotó kifejezetten megkövetelte, hogy a jogorvoslati eljárás kontradiktórius legyen.²⁶

73. A kontradiktórius eljárás elvéből eredő követelményeket illetően a Bíróság már több ízben megállapította, hogy ez az elv általában magában foglalja – közigazgatási és bírósági eljárásokban egyaránt – a felek közigazgatási vagy egy olyan eljáráshoz való jogát, amely lehetővé teszi, hogy állást foglaljanak azon tényekről és okiratokról, amelyeken a közigazgatási vagy bírósági határozat alapulni fog, valamint a felek azon jogát is, hogy a közigazgatási hatóság vagy bíróság számára előterjesztett bizonyítékokat és észrevételeket, valamint a közigazgatási hatóság vagy bíróság által hivatalból figyelembe vett azon jogalapokat is megvitassák, amelyekre a hatóság vagy a bíróság a határozatát alapozni kívánja.²⁷

²³ Lásd a jelen indítvány 24–26. pontját.

²⁴ A 44/2001 rendelet 41. cikke minden kétséget kizáróan pontosítja, hogy „[a]z a fél, aki ellen a végrehajtást kérték, az eljárásnak ebben a szakaszában a kérelemre észrevételt nem tehet”.

²⁵ A Brüsszeli Egyezmény keretében lásd: 1980. május 21-i Denilauler ítélet (125/79, EU:C:1980:130, 14. pont); 1984. július 12-i P. ítélet (178/83, EU:C:1984:272, 11. pont); 1986. július 10-i Carron ítélet (198/85, EU:C:1986:313, 8. pont).

²⁶ Lásd: 2000. május 11-i Renault ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

²⁷ Az uniós jognak a tagállamokban való végrehajtása keretében a közigazgatási eljárásokat illetően lásd: 2013. október 22-i Sabou ítélet (C-276/12, EU:C:2013:678, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2014. november 5-i Mukarubega ítélet (C-166/13, EU:C:2014:2336, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2017. november 9-i Ispas ítélet (C-298/16, EU:C:2017:843, 26. pont). Az uniós hatóságok vagy bíróságok előtti közigazgatási vagy bírósági eljárások tekintetében lásd: 2009. december 17-i Réexamen M kontra EMEA (C-197/09 RX II, EU:C:2009:804, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

74. Ez az elv konkrétan védi az érintett felet az érdekeit érintő határozat meghozatala szempontjából *meghatározó*²⁸ jogi kérdések tekintetében.²⁹ A kontradiktórius eljárás elvének tiszteletben tartása így elválaszthatatlanul összekapcsolódik azzal az elgondolással, hogy az egyik fél rovására meghozott határozat alapjául szolgáló kérdéseket meg kell vitatni ezzel a féllel.³⁰

75. Márpedig, figyelembe véve a kontradiktórius eljárás elvének ezen meghatározását, nem látok semmilyen okot annak megállapítására, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás sértene ezt az elvet.

76. Abban az esetben, ha a jogorvoslat további vizsgálata során a fellebbviteli bíróságnak nem áll módjában, hogy az ellenérdekű félre nézve – azaz a jogorvoslatot nem kezdeményező másik félre nézve – kedvezőtlen vagy számára sérelmes határozatot hozzon, nem sérül ennek a félnek a joga abban az esetben, ha nem tett észrevételeket ebben a szakaszban.

77. Így először is a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének elutasítása azzal a hatással jár, hogy helyben hagyja az e félre nézve kedvező elsőfokú határozatot, és a legfelsőbb bírósághoz való fordulás hiányában visszavonhatatlanná teszi azt. Következésképpen ez a határozat nem okozhat sérelmet azon fél számára, akire nézve az elsőfokú ítélet kedvező volt.³¹

78. Másodszor a finn kormány a tárgyalás során megerősítette – anélkül, hogy a Bizottság ennek ellentmondott volna –, hogy függetlenül attól, hogy a jogorvoslat során a fél eredetileg milyen minőségében járt el, a fellebbviteli bíróság a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének a szakaszában érdemben nem változtathatja meg a határozatot. Például különösen nem nyilváníthatja a jogorvoslatot *nyilvánvalóan megalapozatlannak* anélkül, hogy az ellenérdekű fél meghallgatására sor került volna,³² ami ellenkező esetben a kontradiktórius eljárás elvének a nyilvánvaló és tipikus megsértését jelentené.

79. Harmadszor a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének szakaszában elfogadott határozat olyan előzetes határozat, amelynek a hatálya fogalmilag az eljárás folytatására korlátozódik. Következésképpen nem ítéli meg előre, hogy a jogorvoslat teljes körű vizsgálatát követően azt miképpen kell majd értékelni. Ennélfogva abban az esetben, ha az engedélyezés megadására anélkül kerülne sor, hogy felhívták volna a jogorvoslatot *nem* kezdeményező másik felet az észrevételei megtételére – amely másik fél lehet adott esetben akár a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmező, akár az, aki ellen a végrehajthatóvá nyilvánításra vonatkozó határozat irányul – az ilyen határozat szintén nem tekinthető olyannak, mint amely sértene ennek a félnek az érdekeit.

28 Lásd: 2009. december 2-i Bizottság kontra Írország és társai ítélet (C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56. pont); 2009. december 17-i M kontra EMEA (felülvizsgálat) (C-197/09 RX II, EU:C:2009:804, 41. pont). Analógia útján lásd az Emberi Jogok Európai Bírósága álláspontját a 2001. július 20-i Pellegrini kontra Olaszország ítéletben (CE:ECHR:2001:0720JUD003088296, 44. §).

29 A közigazgatási ügyekben – annak érdekében, hogy elismerjék valamelyik fél védelemhez való jogának a megsértését, illetve hogy ez valamely uniós aktus megsemmisítését eredményezze – lényeges, hogy sérüljenek ennek a félnek az érdekei (ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásának példaként lásd: 2003. október 2-i Corus UK kontra Bizottság ítélet [C-199/99 P, EU:C:2003:531, 19–25. pont]). A kontradiktórius eljárásnak az uniós bíróság előtti megsértését illetően emlékeztetek arra, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdése értelmében az Európai Unió Törvényszkének az olyan eljárási szabálytalanságára vonatkozhat csak a jogorvoslat, amely hátrányosan befolyásolja a fellebbező érdekeit.

30 A kontradiktórius eljárás tiszteletben tartásához fűződő biztosítékok – akár önállóan, akár a védelemhez való jogok részeként határozták meg azokat – változók lehetnek a Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága esetében egyaránt, különösen az érintett eljárás sajátosságai függvényében (2014. november 5-i Mukarubega ítélet [C-166/13, EU:C:2014:2336, 54. pont]). Általában lásd: Fricero, N., „Le droit à une procédure civile contradictoire dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme”, *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, Anthemis, Wavre, 2016., 381–393. o., különösen 388–390. o.

31 A bírósági eljárásról szóló törvény 25a. fejezetének 17. §-a szerint amennyiben a jogorvoslatot nem engedélyezik annak további vizsgálata céljából, az elsőfokú bíróság határozata hatályban marad.

32 E tekintetben analógia útján párhuzam vonható a fellebbezések Bíróság általi egyszerűsített elbírálásával. *Nyilvánvalóan megalapozatlan* jogorvoslat esetén a Bíróság indokolt végzéssel elutasíthatja az ilyen jogorvoslatot a felek meghallgatása nélkül is. Ezzel szemben, abban az esetben, ha a jogorvoslat *nyilvánvalóan megalapozott*, a Bíróság azt csak a felek meghallgatását követően állapíthatja meg (lásd a Bíróság eljárási szabályzatának 181. és 182. cikkét).

80. A tárgyalás során a Bizottság az írásbeli észrevételeinek megfelelően arra hivatkozott, hogy a kontradiktórius eljárás elve olyan jelentőséggel bír, hogy az nem eshet korlátozások alá, illetve hogy következésképpen a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló finn rendszer nem tartja tiszteletben ezt az elvet.

81. Azon kívül, hogy egy ilyen „abszolutista” álláspont nem teszi lehetővé a védelemhez való jogok biztosításából fakadó követelmények és más teljességgel törvényes érdekek – mint például a gyorsaság és az igazságszolgáltatás megbízható működése – összeegyeztethetőségét, megjegyzem mindenekelőtt, hogy a Bizottság nem tudta bebizonyítani, hogy a jelen esetben bármilyen módon sérült volna a kontradiktórius eljárás elve.

82. Végezetül kiemelem, hogy a finn kormány észrevételeiből az következik, hogy a jogorvoslatot *nem* kezdeményező másik felet kötelezően fel kell hívni nyilatkozattételre a jogorvoslat teljes körű vizsgálatának a szakaszában. Úgy tűnik ennél fogva, hogy a 44/2001 rendelet 43. cikke (3) bekezdésének megfelelően a kontradiktórius eljárás elve biztosított abban a szakaszban, amelyben a fellebbviteli bíróság határozata sérelmet okozhat ennek a félnek.

83. Mindezen megfontolásokra tekintettel úgy vélem, hogy a 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás nem sérti a kontradiktórius eljárás követelményét, mivel a jogorvoslat további vizsgálatának engedélyezésére irányuló szakaszban elfogadott határozat önmagában nem olyan jellegű, mint amely sértené az ellenérdekű fél érdekeit.

V. Véggövetkeztetés

84. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság, Finnország) által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

- 1) A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 43. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárást, feltéve érdemi szempontból, hogy hivatkozni lehet a végrehajtás elutasításának a 44/2001 rendelet 34. és 35. cikkében szereplő okaira, és azokat figyelembe lehet venni a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésének az okai címén, illetve eljárási szempontból, hogy a jogorvoslat további vizsgálatának megtagadására vonatkozó határozatokat kötelezően meg kell indokolni.
- 2) A 44/2001 rendelet 43. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a jogorvoslat további vizsgálat céljából történő engedélyezésére irányuló, az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárás nem sérti a kontradiktórius eljárás követelményét, mivel a jogorvoslat további vizsgálatának engedélyezésére irányuló szakaszban elfogadott határozat önmagában nem olyan jellegű, mint amely sértené az ellenérdekű fél érdekeit.